

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ШОСТКИНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
денної форми навчання

_____ Проценко О.М.
«___» _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІКРОЕКОНОМІКА та МАКРОЕКОНОМІКА»

Галузь знань   денна форма навчання: 0305 Економіка та підприємництво

заочна форма навчання: 05 Соціальні і поведінкові науки

напрямок підготовки   денна форма навчання: 6.030504 «Економіка підприємства»

заочна форма: 6.051 Економіка

інститут, факультет: Шосткинський інститут СумДУ,
факультет денної форми навчання;
ЦФЗНД

Погоджено: Начальник навчально-методичного відділу _____ Полончук В.О.

Шостка – 2016 р.

Робоча програма з Мікроекономіка для студентів
за напрямом підготовки – – 6.030504 «Економіка підприємства», спеціальності «Економіка підприємства»

«__» _____ 2016 року – 13 с.

Розробник: Вареник І.В., к.е.н. ст.викладач кафедри економіки та управління.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та управління

Протокол від “ ____ ” _____ 2016 року № ____

Завідувач кафедри економіки та управління _____

(підпис)

(Прожога І.В.)

(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 2016 року

Шостка, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – денна форма: 4,0 заочна форма: 5,0	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030508 «Економіка підприємства»		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): Економіка підприємства	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		Семестр	
Загальна кількість годин – денна форма: 120 год. заочна форма: 150 год.		3-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 0,8 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		80 год.	142 год.
		Індивідуальні завдання:	
		6 год	2 год
		Вид контролю:	
ПМК	ДЗ		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 57.14% (80 год / 140 год);

для заочної форми навчання – 13,3 % (12 год / 90 год).

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування ринкове орієнтованого економічного світогляду і знань щодо методів прийняття оптимальних господарських рішень за наявних обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Завдання: надання знань про базові положення мікроекономічної теорії; прищеплення навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу; підготовка до вивчення прикладних дисциплін, що базуються на мікроекономічній теорії.

Предмет: поведінка економічних суб'єктів і механізм прийняття рішень за обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання

В результаті вивчення курсу студент повинен:

розуміти:

– що сучасна світова економічна теорія виробила універсальний інструментарій для вивчення (аналізу) поведінки економічних систем в ринкових умовах і методи її оптимізації;

– до якого розділу економічної науки слід звернутися при необхідності вибору, за сформульованої мети, наявних обмежених ресурсів і альтернативних можливостях їх використання.

знати:

принципи раціональної поведінки економічних мікросистем в ринкових умовах;

– термінологію і основні засоби мікроекономічного аналізу.

вміти:

– самостійно виконувати техніко-економічні розрахунки, зв'язані з аналізом і обґрунтуванням раціональної поведінки мікросистем в ринкових умовах.

Основними забезпечуючими дисциплінами є курси «Політекономії» та «Основ економічної теорії». Крім того, необхідна координація і взаємозв'язок з курсом "Міжнародна економіка", який читається паралельно.

3.Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1 Предмет і метод мікро- та макроекономіки.

Мікро- та макроекономіка в системі економічних наук. Предмет мікро- та макроекономіки. Методологія мікро- та макроекономіки: теорія та моделі. Мікросистема та її основні характеристики

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [1- 5].

Тема 2. Ринкові операції: попит, пропозиція та їх взаємовідносини

Поняття ринку. Характеристика ринкового механізму і його ефективність. Трансакційні витрати. Закон попиту і його обґрунтування. Детермінанти і функція попиту. Концепція еластичності і її практичне використання. Функція пропонування. Коефіцієнт еластичності пропонування і фактор часу. Механізм встановлення ринкової рівноваги. Сталість рівноваги. Необхідність і наслідки регулювання ринку (дотації, квоти, акцизні податки, верхня і нижня границі цін).

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [1- 5].

Тема 3. Теорія граничної корисності та поведінки споживача. Ординалістська теорія поведінки споживача. Аналіз поведінки споживача

Цілі і мотиви споживачів в ринковій економіці. Система переваг та її основні елементи. Поняття і види корисності. Функція корисності, її аналітичне і графічне відображення. Закон спадання граничної корисності. Рівновага споживача і правило максимізації корисності. Ординалістська теорія поведінки споживачів. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів. Лінії «дохід – споживання», «ціна – споживання» та їх характеристика. Ефекти заміщення і доходу. Рівняння Слуцького. Парадокс Гіффена.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [1- 5].

Тема 4. Основи теорії виробництва економічних благ Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Фактори сучасного виробництва і їх характеристика. Поняття, параметри і загальні властивості виробничої функції. Види виробничих функцій. Закон спадання граничної продуктивності. Правила максимізації прибутку та мінімізації витрат. Ізокости та ізокванти. Рівновага виробника. Шлях розвитку фірми і економія від масштабу. Технологічна і економічна ефективність виробництва.

Література основна: [1; 2].
Література допоміжна: [1- 5].

Тема 5. Безробіття: основи вивчення і виміру.

Формування пропозиції праці. Ринок праці та безробіття. Сучасні методи розрахунку показників безробіття
Зайнятість як економічна категорія.

Література основна: [1; 2].
Література допоміжна: [1- 5].

Тема 6. Інфляційний механізм.

Інфляція: визначення, види та вимірювання. Сучасні підходи до аналізу зв'язку інфляції та безробіття. Антиінфляційна політика.

Література основна: [1; 2].
Література допоміжна: [1- 5].

Тема 7. Держава в системі макроекономічного регулювання.

Податки і податкова система. Фіскальна політика. Теорія бюджетного дефіциту. Стратегічна бюджетна політика держави.

Література основна: [1; 2].
Література допоміжна: [1- 5].

Тема 8. Економічна динаміка.

Економічний ріст та циклічність економіки. Модель зростання Солоу. Економічне зростання в моделі Домара-Харрода. Державна соціальна політика.

Література основна: [1; 2].
Література допоміжна: [1- 5].

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Тема 1. Предмет і метод мікро- та макроекономіки.	12	2	2	-	-	8	6	0,5	0,5	-	-	2
Тема 2. Ринкові операції: попит, пропозиція та їх взаємовідносини	18	2	4	-	-	12	7,0	0,5	0,5	-	-	2
Тема 3. Теорія граничної корисності та поведінки споживача. Аналіз поведінки споживача	14	2	4	-	-	8	7,0	0,5	0,5	-	-	8
Тема 4. Основи теорії виробництва економічних благ Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	16	2	2	-	-	12	6,0	0,5	0,5			10
Усього за I модульний цикл	<i>60</i>	<i>8</i>	<i>12</i>	-	-	<i>40</i>	<i>26</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>	-	-	<i>22</i>
Модуль 2.												
Тема 5. Безробіття: основи вивчення і виміру.	18	2	4	-	-	12	9,0	0,5	0,5	-	-	20
Тема 6. Інфляційний механізм	14	2	4	-	-	8	6,5	0,5	0,5	-	-	20
Тема 7. Держава в системі макроекономічного регулювання	16	2	2	-	-	12	9,5	0,5	0,5	-	-	20
Тема 8. Економічна динаміка	12	2	2	-	-	8	7,0	0,5	0,5	-	-	40
Усього за II модульний цикл	<i>60</i>	<i>8</i>	<i>12</i>	-	-	<i>40</i>	<i>124</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>	-	-	<i>120</i>
Усього годин	120	16	24	-	-	80	150	4,0	4,0	-	-	142

5. Теми семінарських (практичних) занять

Назва теми	Кількість годин, форма навчання	
	денна	заочна
Модуль 1		
Тема 1. Предмет і метод мікро- та макроекономіки.	2	-
Тема 2. . Ринкові операції: попит, пропозиція та їх взаємовідносини	4	1
Тема 3. Теорія граничної корисності та поведінки споживача. Ординалістська теорія поведінки споживача. Аналіз поведінки споживача	2	-
Тема 4. Основи теорії виробництва економічних благ Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	2	1
Модуль 2		
Тема 5. Безробіття: основи вивчення і виміру.	4	-
Тема 6. Інфляційний механізм	2	-
Тема 7. Держава в системі макроекономічного регулювання	2	1
Тема 8. Економічна динаміка	2	-
Разом	24	4

Мета семінарського заняття - сформувати систему теоретичних знань, вмінь та практичних навичок, спрямованих на визначення особливостей структурних елементів зовнішнього середовища міжнародних економічних відносин

6. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин, форма навчання	
	денна	заочна
Тема 1. Мікроекономічна модель підприємства. Витрати виробництва.	6	22
Тема 2. . Ринкові операції: попит, пропозиція та їх взаємовідносини	8	20
Тема 3. Теорія граничної корисності та поведінки споживача. Ординалістська теорія поведінки споживача. Аналіз поведінки споживача	4	10
Тема 4. Основи теорії виробництва економічних благ Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	8	10
Тема 5. Мікроекономічна модель підприємства. Витрати виробництва.	8	10
Тема 6. Ринок досконалої конкуренції	4	10
Тема 7. Монопольний ринок	8	10
Тема 8. Монополістична конкуренція і олігополія	8	10
Тема 9. Поведінка фірми в умовах невизначеності і ризику	8	10
Тема 10. Ринок факторів виробництва	8	10
Тема 11. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	4	10
Тема 12. Інституціональні аспекти ринкового господарства	6	10
Разом	80	142

8. Методи навчання

Лекції: докладне викладення навчального матеріалу із застосуванням мультимедійного проектору, оглядові лекції з використанням опорного конспекту, лекції-дискусії, лекції з помилками тощо.

Практичні заняття: вирішення багатоваріантних задач на основі розрахунків на прикладі найпростіших завдань, розв'язання тестових завдань, представлення студентами доповідей за індивідуальними темами, написання модульних контролів, робота над індивідуальними завданнями.

9. Методи контролю

Тестування, співбесіда з проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, виконання практичних творчих завдань з питань оподаткування, розв'язання задач.

10. Методичне забезпечення

Методичні вказівки до СРС, тести контролю знань(тематичного і атестаційного), конспект лекцій, методичні вказівки до проведення практичних занять та ін..

11. Рекомендована література

А. Базова навчальна література

№ п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявність примірників
1	Кириленко В.І. Мікроекономіка: Навч. Посібник. – К.: Таксон, 1998. – 334 с.	Підручник	18
2	Нуреев Р.М. Курс мікроекономіки: Учебник для вузов. – М.: НОРМА - ИНФРА, 2000.	Підручник	8
3	Максимовська О. М. Макроекономіка: Учебник. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – К. Таксон:, 2006.	Навчальний посібник	4

Б. Допоміжна рекомендована література

4. Гаврилишин О. Основні елементи теорії ринкової системи. – К., 1992.
5. Долан Э. Дж., Линдсей Д.Е. Микроэкономика: Пер. с англ. Б. Лукашевича и др. / Под общ. ред. Б. Лисовика, В. Лукашевича. – СПб, 1994. – 448 с.
6. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій. – К.: Знання, 2000. 176 с.
7. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе / Пер. с англ. – М., 1994.
8. Вэриан Х.Р. Микроэкономика. Промежуточный уровень. Современный подход: Учебник для вузов / Пер. с англ. Под ред. Н.Л. Фроловой, – М.: ЮНИТИ, 1997. – 767 с.
9. Долан Э. Дж., Линдсей Д.Е. Рынок: микроэкономическая модель: Пер. с англ. В.Лукашевича и др. / Под общ. ред. Б. Лисовика, В. Лукашевича. – СПб., 1992.
10. Гребенников П.Й., Леусский А.Й., Тарасович Л.С. Микроэкономика / Общ ред. Л.С. Тарасовича. – СПб: Изд-во СПбУЗФ, 1996.

11. Лохин В.Я. Экономическая теория: введение в рынок и микроэкономический анализ: Учебник. – М.: ИНФРА, 1997.
12. Канторович Л.В. Экономический расчет наилучшего использования ресурсов. – М., 1959. – 344 с.
13. Карагода О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч. пос. – К.: Червона хвиля, 1997. – 208 с.
14. Кини Р.Л., Райфа Х. Принятие решений при многих критериях: предпочтение и замещение: Пер. с англ./ Под ред. И.Ф. Шахнова. – М.: Радио и связь, 1981. – 560 с.
15. Ливши А.Я. Введение в рыночную экономику: Курс лекций. – М., 1991.
16. Лисовицкий В.П. Микроэкономика: Уч. пос. – К.: НВФ «Студцентр», 1997. – 160 с.
17. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2 т.: Пер. с англ. 11-го изд. – М.: Республика, 1992.
18. Максимова В. Ф. Микроэкономика: Учебник. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – М.: Соминтэк, 1996.
19. Малыхин В.И. Математическое моделирование экономики: Учебно-практическое пособие. – М.: Изд-во УРАО, 1998. – 160 с.
20. Мертенс А. Инвестиции: Курс лекций. – К.: Киевское инвестиционное агентство, 1997. – 416 с.
21. Мікро - і макроекономіка. У 2-х частинах: Підручник. – К.: Основи, 1998. – 518 с.
22. Нуреев Р.М. Основы экономической теории: Микроэкономика: Учебник для вузов. – М.: Высш. шк., 1996.
23. Піндайк Р.С., Рубінфельд Д.Л. Мікроекономіка. – К.: Основи, 1996. – 646 с.
24. Протас В.Ф. Микроэкономика: структурно-логические схемы: Учебн. Пособие для вузов. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1996. – 168 с.
25. Рыночная экономика: Учебник. В 3-х т. Теория рыночной экономики. Ч. 1. Микроэкономика. – М.: Соминтэк, 1991.
26. Самуельсон П. Економіка: Підручник. – Львів: Світ, 1993. – 495 с.
27. Самуельсон П.А., Нордхауз В.Д. Мікроекономіка. – К.: Основи, 1998. – 676 с.
28. Тироль Жан. Рынки и рыночная власть: теория организации промышленности: Пер. с англ. – СПб: Экономич. шк., 1996.
29. Хайман Д.Н. Современная микроэкономика: анализ и приложение. В 2 т.: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1992.
30. Хикс Дж. Р. Стоимость и капитал. – М.: Прогресс, 1988. – 488 с.
31. Хейне П. Экономический образ мышления / Пер. с англ. – М., 1984.
32. Чемберлен Э.Х. Теория монополистической конкуренции. – М.: Изд. иностр. лит., 1959.
33. Фель У., Оберендер П. Основы микроэкономики: Пер. с нем. 6-го изд. Под ред. А. П. Наливайко. – Киев: Укртиппроєкт. – 1997.
34. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика. – М.: Дело, 1993, – 929 с.
35. Ястремський О, Грищенко О. Основы мікроекономіки / Підручник. – К.: Знання, 1998. – 714 с.
36. Методичні вказівки плани семінарських занять з макроекономіки» для студентів 2-го курсу економічною факультету СумДУ // Суми, 2000.
37. Комплект індивідуальних завдань: картки для поточного контролю та варіанти аудиторних контрольних робіт / Укладач: Ісакова І.В.

38. Журнал «Вестник МГУ (Серия 6 – Экономика)»
39. Журнал «Вісник НБУ»
40. Журнал «Вопросы экономики»
41. Журнал «Економіка України»
42. Журнал «Економіст»
43. Журнал «Фінанси України»
44. Журнал «Фондовый рынок»

Розробник програми

к.е.н. викладач І.В.Вареник

Завідувач кафедри економіки та управління

к.е.н., доц. І.В.Прожога

Регламент модульно-рейтингової системи контролю і оцінювання з дисципліни «Мікро-та макроекономіка»

(2016/17 навч. рік, III семестр)

1. Структура навчальної дисципліни: загальний обсяг 120 год/4 кред.; Лк.-16 год./8; пр. – 24год./12;ПМК.

2. Організація навчального процесу: семестрів викладання – 1; модульних циклів – 2.

3. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: R=100 балів

4. Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

а) Виконання завдань на практичних заняттях (12 завдань) – максимально 60 балів

(при позитивному оцінюванні з кожного практичного завдання від 3 до 5 балів)

б) Складання комплексних письмових модульних контролів* – всього 40 балів

(один у кожному модульному циклі, при позитивному оцінюванні кожного від 12 до 20 балів).

5. Підсумок рейтингових балів за мод. циклами (при позитивному оцінюванні):

1-ий модульний цикл: (6 пр. завдань; модульний контроль) –**30...50 балів.**

2-ий модульний цикл: (6 пр. завдань; модульний контроль) – **30...50 балів.**

6. Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці (менше зазначеної в п.5), проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу в цілому та його складових не підвищуються.

7. ІРС за розкладом занять використовуються для консультаційної роботи (в тому числі за призначенням викладача) та робіт за п.6.

8. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента: оцінювання відповідно до отриманих за семестр рейтингових балів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS (для денної форми навчання)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи наведено у регламенті.

